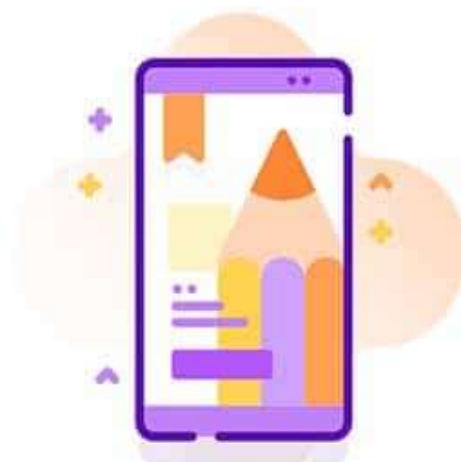

معنی کلمات درس سوم فارسی نهم

معنی کلمات و شعر و آرایه های مثل آینه

معنی فارسی نهم درس سوم مثل آینه

درس سوم فارسی پایه نهم
درس ۳ : مثل آینه

▽ آینه ، چون نقش تو بنمود راست خود شکن ، آینه شکستن خطاست
(نظامی گنجه ای)

◆ معنی:

اگر آینه ، عیب های تو را به درستی نشان داد ، نباید آینه را بشکنی ، بلکه درست آن است که خودت را اصلاح کنی.

◆ آرایه:

راست و خطا : تضاد / بیت ضرب المثل

▽ جوانی گه کار و شایستگی است
گه خود پسندی و پندار نیست

◆ معنی:

دوره ی جوانی ، هنگام کار و نشان دادن لیاقت است . زمان تکبر و خیال پردازی نیست.
لغت:

گه : زمان (مخفف گاه / شایستگی : لیاقت ، شایسته بودن / خودپسندی : غرور و خودخواهی / پندار : خیال ، وهم

نکته دستوری:

جوانی و شایستگی : مشتق / خودپسندی : غرور و خودخواهی / پندار : خیال ، وهم

▼ **چو بفروختی ، از که خواهی خرید ؟**
متاع جوانی به بازار نیست

◆ **معنی:**

اگر دوران خوش جوانی را از دست دادی ، دیگر نمی توانی آن را به دست بیاوری ، زیرا جوانی را در هیچ کجا نمی فروشند.

لغت:

متاع : کالا ، جنس

آرایه ادبی:

متاع جوانی : اضافه تشبیهی / فروختن و خریدن و متاع و بازار : مراعات نظیر / بازار : استعاره از دنیا

نکته دستوری:

بفروختی : ماضی ساده (ساخت قدیم) / که : (چه کسی) ضمیر پرسشی / خواهی خرید : فعل مستقبل (آینده)

▼ **غنیمت شمر ، جز حقیقت مجوی**
که باری است فرصت ، نگر بار نیست

◆ **معنی:**

قدر جوانی خودت را بدان و به دنبال حقیقت باش ، زیرا ، فرصت زندگی برای هرکس یک بار ، بیش تر نیست.

لغت:

باری : یک بار / فرصت : وقت مناسب برای انجام کاری

نکته دستوری:

در مصراع دوم ، فعل های « است » اسنادی است و « باری » مسند

▼ **مپیچ از ره راست بر راه کج**
چو در هست ، حاجت به دیوار نیست

◆ **معنی:**

همان طوری که برای داخل شدن از در استفاده می شود نه دیوار ، تو هم تا وقتی که راه راست وجود دارد از بی راهه نرو . (از راه راست منحرف نشود و به سمت کارهای ناشایست نرود).

آرایه:

راست و کج : تضاد / در و دیوار : مراعات نظیر / بر و در : جناس / راه راست به در و راه کج به دیوار تشبیه شد . / مصراع دوم تمثیل است.

نکته دستوری:

مپیچ : فعل نهی / هست به معنی وجود داشتن ، فعل غیر اسنادی

▼ **ز آزادگان ، بردباری و سعی**
بیاموز ، آموختن ، عار نیست

◆ **معنی:**

از انسان های جوان مرد ، شکیبایی و تلاش را یاد بگیر و بدان که آموختن از انسان های دیگر ، ننگ نیست.

لغت:

آزادگان : جوانمردان ، وارستگان / بردباری : شکیبایی / سعی : تلاش / عار : ننگ ، عیب ، باعث سرافکندگی

نکته دستوری:

آزادگان و آموختن : مشتق / بردباری : مشتق – مرکب / سعی : ساده / بیاموز : فعل امر / عار : مسند

▼ **به چشم بصیرت به خود ، در نگر
تو را تا در آینه ، زنگار نیست**

◆ **معنی:**

تا وقتی که ، دل تو دچار آلودگی گناه نشده با بینش و بصیرت در وجود خودت و کارهایت ، اندیشه کن.
لغت:

بصیرت : بینش ، بینایی / زنگار : زنگ ، تیرگی

آرایه:

چشم و نگر : مراعات نظیر / آینه : استعاره از دل / زنگار : استعاره از تیرگی ، لغزش و گناه / تکرار «ر» : واج آرایه
نکته ی دستوری:

درنگر : فعل پیشوندی / تا (وقتی که) : پیوند وابسته ساز / «را» : فک اضافه تادر آینه تو / نیست (وجود ندارد) : (فعل غیر اسنادی

▼ **همی دانه و خوشه ، خروار شد
ز آغاز ، هر خوشه خروار نیست**

◆ **معنی:**

قطعاً با جمع شدن دانه ها و خوشه ها ، خرمن به وجود می آید. هیچ دانه و خوشه ای در آغاز ، خرمن و خروار نبوده است.
لغت:

خوشه : چند دانه ی به هم پیوسته / خروار : واحد اندازه گیری وزن ، مقداری زیاد از هر چیز

آرایه:

دانه و خوشه و خروار : مراعات نظیر / تکرار «خ» : واج آرایه / تکرار واژه های خوشه و خروار : تکرار
نکته ی دستوری:

«همی» در اینجا به معنی «قطعاً» و «همانا» است و قید تأکید می باشد.

توجه:

این بیت ، یادآور ضرب المثل «قطره قطره ، جمع گردد وان گهی دریا شود.» است. در ادبیات فارسی به بیتی یا جمله ای که ضرب المثلی را به یاد
بیاورد ، آرایه ی تمثیل می گویند.

نکته ی دستوری:

خوشه و دانه : ساده / خروار در مصراع اول و دوم ، مسند است.

مفهوم کلی:

انسان ها باید برای رسیدن به هدف ها و موفقیت ها ، اندک اندک و گام به گام ، قدم بردارند.

▼ **همه کار ایام درس است و پند
دریغا که شاگرد هشیار نیست**

◆ **معنی:**

روزگار ، سراسر درس عبرت است اما ، افسوس که انسان آگاه و هوشیاری وجود ندارد که از این همه درس ، پند و عبرت بگیرد.
لغت:

ایام : جمع یوم ، روزها / دریغا : افسوس

آرایه:

درس و شاگرد : مراعات نظیر / تلمیح به حدیث حضرت علی (ع) : ما اکثر العبر و اقل الاعتبار : عبرت ها چه بسیارند و عبرت پذیران ، اندک.
نکته دستوری:

بیت از چهار جمله تشکیل شده است. / در مصراع اول ، فعل «است» بعد از پند ، حذف شده / دریغا : اصوات «شبه جمله»